

Alle 13 goed!

2026

**13 punten van het Zelfregiecentrum Nijmegen met het oog op
de gemeenteraadsverkiezingen van 2026**

Inhoud

1 Geef uitvoering aan de kernwaarden van het VN-verdrag Handicap

2 Zorg dat mensen met een beperking goed kunnen wonen

3 Blijf de toegankelijkheid van Nijmegen verbeteren

4 Zorg voor begrijpelijke informatie

5 Zorg voor goede ondersteuning vanuit de Wmo en Jeugdwet

6 Zorg voor goede mobiliteit

7 Maak het onderwijs inclusief

8 Zorg voor werk en inkomensondersteuning

9 Zorg dat iedereen mee kan doen in de maatschappij

10 Blijf investeren in de sociale basis

11 Creëer bewustwording

12 Voorkom discriminatie

13 Zorg voor goede rechtsbescherming en veiligheid

1 Geef uitvoering aan de kernwaarden van het VN-verdrag Handicap

1a Zorg ervoor dat gelijkheid, eigen regie en het sociaal model leidend worden

Het VN-verdrag Handicap is gebaseerd op gelijkheid, eigen regie en het sociaal model, wat ervan uitgaat dat een samenleving geen aparte oplossingen zou moeten zoeken voor mensen met een beperking (zoals een aparte school), maar de maatschappij zo ingericht moet worden dat iedereen gelijkwaardig mee kan doen (zoals aanpassingen en extra begeleiding op een reguliere school). Zorg ervoor dat gelijkheid, eigen regie en het sociaal model leidend worden bij alle besluiten die de gemeente neemt.

1b Maak gebruik van ervaringsdeskundigheid en belangenorganisaties

Het VN-verdrag Handicap is gebaseerd op de gedachte 'niets over ons, zonder ons'. Betrek daarom ervaringsdeskundigen en belangenorganisaties bij de uitvoering van het verdrag. Zorg daarnaast voor voldoende financiering voor de belangenorganisaties om hun taak goed uit te kunnen voeren.

1c Zorg voor een Lokale Inclusie Agenda voor de uitvoering van het VN-verdrag

De gemeente Nijmegen is momenteel bezig met een brede Lokale Inclusie Agenda (LIA). Mensen met een beperking komen echter unieke uitdagingen tegen die mensen van kleur of de LHBTQIA+-gemeenschap niet tegenkomen. Denk aan toegankelijkheid, zorg, hulpmiddelen en meer. Zorg daarom voor een LIA specifiek voor de uitvoering van het VN-verdrag Handicap en voldoende geormerkte financiering om deze te kunnen verwezenlijken.

2 Zorg dat mensen met een beperking goed kunnen wonen

2a Zorg voor voldoende geschikte rolstoelwoningen

Volgens het onderzoek van Companen (2023) zijn er in Nijmegen niet of nauwelijks huurwoningen beschikbaar voor mensen met een grote elektrische rolstoel (zogenoemde rolstoel+-woningen), terwijl er 180 nodig zijn. Daarnaast heeft Companen geconstateerd dat rolstoelgeschikte huurwoningen meestal eenpersoonswoningen zijn en dus niet geschikt voor rolstoelgebruikers met een partner of gezin. Zorg daarom voor 180 rolstoel+-woningen en voldoende rolstoelgeschikte huurwoningen voor rolstoelgebruikers met een partner of gezin.

2b Zorg voor mogelijkheden om een rolstoelgeschikte sociale huurwoning te krijgen

Uit het onderzoek van Companen blijkt verder dat het moeilijk is om aan een rolstoelgeschikte sociale huurwoning te komen, zelfs als er meer aanbod zou zijn. Enerzijds komt dit doordat de Rolstoel Toewijzingscommissie (RTC) moeilijk vindbaar is en anderzijds doordat woningen kort op Entree staan. Daarna zijn ze ook te huren door mensen zonder rolstoel. Hierdoor ontstaat een vorm van scheefwonen die de beschikbare rolstoelgeschikte woningvoorraad verkleint voor rolstoelgebruikers. Dit gebeurt ook wanneer bijvoorbeeld een rolstoelgebruiker overlijdt en de partner in de rolstoelgeschikte woning blijft wonen. Zorg daarom dat de RTC beter vindbaar is,

rolstoelgeschikte woningen minstens 14 dagen op Entree staan en dat deze vorm van scheefwonen wordt tegengegaan of de woningvoorraad erop wordt aangepast.

2c Zorg voor toegankelijkheid van niet-rolstoelgeschikte nieuwbouw

Door woonkamer en toilet van alle woningen standaard toegankelijk te maken kunnen mensen met een beperking op bezoek bij vrienden en familie. Dit voorkomt vereenzaming en stelt mensen met een beperking in staat mantelzorg te verlenen, zoals boodschappen doen. Dit verlaagt de druk op de zorg. Daarnaast zijn na een ongeluk of het krijgen van een aandoening minder snel aanpassingen nodig op grond van de Wmo. Zorg daarom dat alle nieuwbouwwoningen een toegankelijke woonkamer en een toegankelijk toilet hebben.

2d Onderzoek de woonbehoefte van mensen met prikkelgevoeligheid

Mensen met prikkelgevoeligheid of een zintuiglijke beperking kunnen veel last hebben van licht of geluid. Dit stelt eisen aan o.a. geluidsisolatie, lichtinval en woonomgeving. Er is onbekend wat deze eisen zijn en om hoeveel mensen het gaat. Start daarom een onderzoek naar de woonbehoefte en grootte van deze groep.

2e Onderzoek de warmtebehoefte van mensen met een beperking

Eén van de speerpunten van de Warmtevisie van de gemeente is dat de energietransitie inclusief moet zijn. Mensen met een beperking hebben vaak een andere warmtebehoefte, maar onderzoek daarnaar bestaat nog niet of nauwelijks. Start daarom een onderzoek naar de warmtebehoefte van mensen met een beperking en naar welke warmtesystemen hieraan kunnen voldoen.

3 Blijf de toegankelijkheid van Nijmegen verbeteren

3a Maak de hoogste normen voor toegankelijkheid de standaard

Voor fysieke toegankelijkheid is er sinds 2025 de NEN 9120. Deze norm stelt hogere eisen aan gebouwen en hun directe omgeving, maar is vooralsnog een vrijwillige norm. Voor digitale toegankelijkheid is momenteel de WCAG 2.1 verplicht voor overheden, maar de rijksoverheid adviseert WCAG 2.2 in te gaan voeren. Zorg voor een optimale fysieke en digitale toegankelijkheid van gemeentelijke gebouwen, websites en apps door NEN 9120 en WCAG 2.2 de standaardnormen te maken. Betrek daarnaast altijd een toegankelijkheidsadviseur bij de bouw of verbouwing van gemeentelijke gebouwen.

3b Maak het Handboek Nijmegen Toegankelijk leidend

Het Handboek Nijmegen Toegankelijk bevat normen voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte. Ondanks de raadsbreed aangenomen motie dat de openbare ruimte volledig toegankelijk moet zijn, is het Handboek in de praktijk niet altijd leidend. Soms omdat ambtenaren niet op de hoogte zijn van de normen en soms omdat andere keuzes worden gemaakt. Maak het Handboek Nijmegen Toegankelijk de norm, waar alleen bij onvermijdelijke obstakels van mag worden afgeweken en zorg dat de kennis hiervan toeneemt bij ambtenaren en partijen waaraan de gemeente opdrachten verstrekt, zoals aannemers en projectontwikkelaars.

3c Zorg voor veiligheid in gemeentelijke gebouwen en de openbare ruimte

Uitgangelijkheid is de term voor toegankelijke vluchtroutes. Veel gebouwen hebben geen uitgangelijke nooduitgangen, opties wanneer liften uitvallen of signalen voor mensen met een auditieve beperking. Ook NEN 9120 voorziet hier niet in. Het Handboek bevat geen normen voor tijdelijke situaties, wat voor rolstoelgebruikers en mensen met een visuele beperking gevaarlijke situaties op kan leveren. Zorg daarom voor een norm voor uitgangelijkheid voor gemeentelijke gebouwen en voeg aan het Handboek Nijmegen Toegankelijk normen toe voor tijdelijke situaties.

3d Continueer de stimuleringsregeling toegankelijkheid

Momenteel is er een stimuleringsregeling toegankelijkheid, op basis waarvan alle ondernemers en organisaties met een publieke functie een aanvraag kunnen doen om subsidie te krijgen voor het verbeteren van hun fysieke en/of digitale toegankelijkheid. Continueer de stimuleringsregeling toegankelijkheid ook na de voorgenomen beëindiging in 2026.

3e Zorg voor een goede informatietoegankelijkheid

Mensen met verschillende beperkingen hebben verschillende mogelijkheden om informatie tot zich te nemen. Zorg daarom dat alle informatie vanuit de gemeente op 3 manieren wordt aangeboden: schriftelijk (per brief), digitaal en mondeling (telefonisch, aan een loket of in een bijeenkomst). Zorg dat bijeenkomsten toegankelijk zijn voor iedereen.

3f Zorg voor goede hoorvoorzieningen voor collectief gebruik in de wijkcentra

De meeste wijkcentra hebben geen goede hoorvoorzieningen voor collectief gebruik voor mensen met een auditieve beperking. Ook de nieuwere niet. Zorg voor goede hoorvoorzieningen voor collectief gebruik in alle wijkcentra en zorg dat medewerkers goed geïnstrueerd worden in het gebruik ervan.

4 Zorg voor begrijpelijke informatie

4a Zorg dat informatie eenvoudig te vinden is

Voor mensen met een zintuiglijke of licht verstandelijke beperking is digitale informatie vaak moeilijk te vinden. Hierdoor kunnen mensen moeilijk een aanvraag doen, bezwaar maken of een cliëntondersteuner inschakelen. Zorg dat digitale informatie eenvoudig te vinden is en dat procedures eenvoudig zijn.

4b Gebruik taalniveau B1, aangevuld met pictogrammen

Taalniveau B1 is een taalniveau dat de meeste mensen goed kunnen begrijpen. Pictogrammen ondersteunen daar vervolgens bij. Zorg dat alle communicatie vanuit de gemeente Nijmegen en haar partners (zoals bijvoorbeeld gesubsidieerde instellingen) op taalniveau B1 is. Kan dit niet, bijvoorbeeld bij besluiten van de gemeenteraad die om juridische taal vragen, zorg dan voor een uitleg op taalniveau B1.

5 Zorg voor goede ondersteuning vanuit de Wmo en Jeugdwet

5a Verminder wachtlijsten en vermeerder scholing

De hulpvraag van een inwoner in het kader van de Wmo of Jeugdwet dient wettelijk binnen zes weken afgehandeld te worden. Inmiddels is de wachttijd vijf maanden. Daarna volgt vaak een verkeerde indicatie, omdat Wmo-consulenten vaak niet genoeg kennis hebben van o.a. licht verstandelijke beperkingen en psychische kwetsbaarheden. Zorg daarom voor kortere wachttijden en scholing voor de consulenten.

5b Ondersteun mantelzorg

Mantelzorgers ontlasten de professionele zorgverleners. Vallen zij uit, dan moeten professionals de ondersteuning leveren aan de zorgvrager en mogelijk ook aan de overbelaste mantelzorger. Dit verhoogt de druk op de zorg. Ondersteun daarom mantelzorgers en ouders van kinderen met een beperking.

5c Zorg dat zorgverleners gemakkelijk bij hun cliënten kunnen komen

Ambulante begeleiders, huishoudelijke hulp, thuiszorg, pgb-zorgverleners, huisartsen, fysiotherapeuten en andere zorgverleners komen allemaal bij hun cliënten of patiënten aan huis. De inzet op autoluwe wijken en 30 km zones zorgt dat zorgverleners langer onderweg zijn, wat de druk op de zorg vergroot. Betaald parkeren wordt doorberekend en zorgt voor hogere zorgkosten. Zorg daarom dat zorgverleners dicht bij hun cliënten en gratis kunnen parkeren.

5d Los de problemen op met het onderhoud en de verstrekking van hulpmiddelen

Al jarenlang zijn er klachten over de leveranciers van Wmo-hulpmiddelen. Er worden ongeschikte hulpmiddelen geleverd, verkeerde onderdelen besteld en er wordt slecht gecommuniceerd. Los deze problemen op door meerdere leveranciers te contracteren en actief te monitoren hoe de dienstverlening is. Houd hierbij ook rekening met het onderhoud en de verstrekking van complexe hulpmiddelen.

5e Zorg voor marktconforme tarieven en keuzevrijheid

Om goede dienstverlening te kunnen bieden moeten gecontracteerde partijen voldoende tijd hebben voor cliënten en voldoende personeel aan kunnen nemen. Dit geldt ook voor partijen die betaald worden middels een pgb (wat wettelijk gezien een reële optie moet zijn). Keuzevrijheid is daarnaast een belangrijke pijler van eigen regie. Stel marktconforme en reële tarieven vast voor gecontracteerde partijen en het pgb, ook voor (complexe) hulpmiddelen en zorg dat er keuze is tussen aanbieders.

5f Richt een meldpunt in voor klachten over aanbieders

Momenteel moeten mensen klachten indienen bij de aanbieders van ondersteuning, hulpmiddelen en Wmo- en leerlingenvervoer. Uit de praktijk blijkt dat verbetering vaak uitblijft. Richt een meldpunt in bij de gemeente, waar mensen een klacht in kunnen dienen, zodat de gemeente als opdrachtgever met de aanbieders in gesprek kan gaan.

5g Zorg voor mogelijkheden van bezwaar en beroep bij voorliggende voorzieningen

Voor voorliggende voorzieningen als de Buurtteams wordt geen indicatie afgegeven, waardoor mensen niet in bezwaar of beroep kunnen gaan. Dit tast het grondrecht van rechtsbescherming aan. Zorg voor mogelijkheden van bezwaar en beroep bij voorliggende voorzieningen en zorg dat mensen gewezen worden op de mogelijkheid een individuele indicatie aan te vragen.

6 Zorg voor goede mobiliteit

6a Zorg voor kwalitatief hoogwaardig openbaar vervoer, dicht bij de inwoners

Wanneer het OV uitvalt kunnen mensen met een beperking niet zomaar naar de volgende halte. Grote vertragingen kunnen zorgen dat mensen de afspraak met een zorgverlener missen en niet naar bed kunnen. Het verminderde aantal haltes in de binnenstad en de wijken zorgt voor een te grote afstand van het OV. Zorg voor kwalitatief hoogwaardig openbaar vervoer, dicht bij de inwoners.

6b Zorg voor voldoende toegankelijke gehandicaptenparkeerplaatsen

Er worden steeds minder parkeerplaatsen aangelegd, zowel in de binnenstad als in autoluwe wijken. Mensen krijgen een gehandicaptenparkeerkaart als ze minder dan 100 meter kunnen lopen, maar moeten veel verder weg parkeren als ze iets of iemand bezoeken. Vrijwel geen enkele gehandicaptenparkeerplaats in Nijmegen voldoet aan de verplichte afmeting van 3,5 x 6,0 meter. Rolstoelbussen zijn te hoog voor parkeergarages en hebben weinig parkeermogelijkheden. Regel voldoende gehandicaptenparkeerplaatsen die aan de verplichte afmeting voldoen, ook buiten parkeergarages.

6c Zorg voor goede infrastructuur voor fietsers met een beperking

Het huidige plan is om bovengrondse fietsstandaarden te vervangen door ondergrondse fietsenstallingen. Deze zijn vaak te ver weg van bijvoorbeeld winkels of zijn niet toegankelijk voor aangepaste fietsen. Behoud bovengrondse fietsstandaarden voor mensen met een beperking en maak fietsenstallingen goed toegankelijk.

7 Maak het onderwijs inclusief

7a Verbeter het leerlingenvervoer

Al jarenlang zijn er klachten over het leerlingenvervoer. Leerlingen worden te vroeg of te laat opgehaald, de structuur die sommige leerlingen nodig hebben wordt niet gewaarborgd en bij afwijkende tijden moeten ouders zelf vervoer regelen. Dit zorgt voor ongelijke kansen. Verbeter de kwaliteit van het leerlingenvervoer en maak afspraken over bijvoorbeeld structuur als dat voor bepaalde leerlingen nodig is.

7b Verplicht leerlingenvervoerders leerlingen naar toetsen en stage te brengen

Momenteel mogen leerlingenvervoerders leerlingen niet naar proefwerken of examens brengen op een andere tijd of locatie, of ze ophalen op een andere tijd of locatie.

Leerlingen mogen wel naar stage gebracht worden, maar niet in het weekend, terwijl dit soms verplicht is om de stage te kunnen halen. Dat zorgt voor ongelijke kansen. Verplicht leerlingenvoerders leerlingen naar proefwerken, examens en stage te brengen op afwijkende tijden en locaties.

7c Stel leer-werktrajecten open voor mensen zonder dagbestedingsindicatie

Er is een groep mensen die geen dagbestedingsindicatie heeft, maar ook niet mee kan komen in het regulier beroepsonderwijs. Hierdoor kunnen ze niet participeren en een vak leren om uiteindelijk een eigen inkomen te verdienen. Stel leer-werktrajecten daarom open voor mensen zonder dagbestedingsindicatie.

8 Zorg voor werk en inkomensondersteuning

8a Creëer banen voor hoger opgeleide mensen met een beperking

De gemeente heeft veel banen gecreëerd voor mensen met een beperking die lager opgeleid zijn. Creëer daarnaast ook banen voor mensen met een beperking die hoger opgeleid zijn, bijvoorbeeld door middel van jobcarving.

8b Zorg voor goede, eenvoudige inkomensondersteuning

Mensen met een beperking hebben te maken met veel extra kosten, zoals medicatiekosten, stookkosten en stroomkosten. Daar komt mogelijk een hoge eigen bijdrage voor de Wmo bij. Hierdoor komen mensen met een beperking vaak moeilijk rond. Zorg voor goede inkomensondersteuning en eenvoudige regels daarvoor, zodat iedereen kan begrijpen wat er verwacht wordt van de aanvrager.

8c Ga aan de slag met een regelarme bijstand

De nieuwe Participatiewet die recent is aangenomen voorziet erin dat mensen die niet genoeg arbeidsvermogen hebben niet aan alle verplichtingen van de bijstand meer hoeven te voldoen. Voer op basis van de nieuwe Participatiewet een regelarme bijstandsuitkering in.

9 Zorg dat iedereen mee kan doen in de maatschappij

9a Financier clubs en verenigingen deels op basis van toegankelijkheid

Nog lang niet alle clubs en verenigingen voor vrijetijdsbesteding (zoals sport, theater, e.d) zijn goed toegankelijk. Clubs en verenigingen die enkel leden hebben met een beperking (zoals een rolstoelhockeyclub) hebben te maken met extra kosten (zoals zorgverlening en aangepast vervoer naar uitwedstrijden). Maak de financiering van clubs en verenigingen deels afhankelijk van hun fysieke, sociale en informatie-toegankelijkheid. Financier clubs en verenigingen met enkel leden met een beperking extra als ze meerkosten moeten maken vanwege de beperkingen van hun leden.

9b Zorg voor openbare rolstoeltoiletten en een Changing Place

In het centrum van Nijmegen waren twee openbare gemeentelijke rolstoeltoiletten, waarvan er vaak minstens één kapot was. Inmiddels zijn deze toiletten gesloten vanwege overlast door daklozen. In andere delen van Nijmegen zijn geen openbare gemeentelijke rolstoeltoiletten of plekken waar mensen liggend verzorgd kunnen worden. Zorg voor openbare rolstoeltoiletten en een Changing Place voor liggende verzorging.

10 Blijf investeren in de sociale basis

Mensen met een beperking zullen vaak blijven leven met hun beperking, de beperking gaat meestal niet over. Beperkingen kunnen wel stabiel blijven, hierdoor kun je jezelf minder beperkt voelen en kun je zoveel mogelijk doen wat je wilt.

Door sommige omstandigheden kunnen klachten verergeren waardoor je jezelf juist méér beperkt voelt, dit kan je somber, of onzeker maken, of je ervaart meer stress. Het is heel belangrijk dat mensen dan bij een laagdrempelige voorziening terecht kunnen. Als Zelfregiecentrum richten wij ons specifiek op zelfregie en herstel van mensen met een handicap of kwetsbaarheid (in de meest brede zin). Evenals Ixta Noa en De Kentering dragen we voor deze groep mensen belangrijk bij aan preventie en herstel en daarmee ook aan het beperken van zorgkosten. Landelijk gezien gaat slechts 1 procent van het ggz-budget naar zelfregie- en herstelinitiatieven. Dat is een enorm scheve verhouding, die het belang van preventie miskend. Lokaal is het van belang om stevig in de sociale basis te blijven investeren.

11 Creëer bewustwording

11a Creëer bewustwording bij ambtenaren

Ambtenaren maken vaak plannen met de beste bedoelingen, maar kunnen niet altijd overzien wat de consequenties zijn voor mensen met een beperking. Creëer bewustwording onder ambtenaren over alle vormen van toegankelijkheid en over het feit dat er op alle terreinen waarover de gemeente gaat aandacht nodig is voor mensen met een beperking.

11b Creëer bewustwording bij ondernemers en organisaties

Ondernemers en organisaties met een publieke functie (inclusief scholen, huisartsen, advocaten, culturele instellingen, enz) willen vaak hun toegankelijkheid verbeteren, maar weten niet hoe of beseffen niet dat de toegankelijkheid tekortschiet. Dit is het ergste op het gebied van auditieve toegankelijkheid. Creëer bewustwording onder ondernemers en organisaties met een publieke functie, met extra aandacht voor auditieve toegankelijkheid.

11c Creëer bewustwording bij inwoners

Inwoners beseffen vaak niet dat een verkeerd geparkeerde fiets, een verkeerd neergezette afvalcontainer of overhangend groen uit de tuin voor mensen met een

fysieke of visuele beperking kunnen zorgen voor problemen bij het gebruik van de openbare ruimte. Creëer bewustwording onder inwoners over hoe zij de openbare ruimte toegankelijk kunnen houden.

12 Voorkom discriminatie

Discriminatie is volgens het SCP het nadelig behandelen van personen, omdat zij behoren tot een bepaalde groepering of tot een bepaalde groepering worden gerekend. Bij mensen met een beperking komt deze achterstelling veel voor. Zij kunnen bijv. een gebouw niet in, een opleiding niet doen, niet werken of niet wonen waar ze willen. Movisie schrijft terecht in 2023 dat een gebrek aan toegankelijkheid voor mensen met een beperking meestal niet beschouwd wordt als discriminatie, maar dat is het wel. Uit de monitor lokaal antidiscriminatiebeleid 2022 van KIS en Movisie blijkt dat discriminatie op grond van beperking en leeftijd bij gemeenten veel minder aandacht krijgt dan racisme en lhbt+-discriminatie.

Het wegnemen van drempels in de samenleving is hard nodig om de discriminatie van mensen met een beperking te verminderen. Het is een recht dat ook is vastgelegd in artikel 1 van onze grondwet.

13 Zorg voor goede rechtsbescherming en veiligheid

13a Zorg voor eenvoudige procedures waar het gaat om rechtsbescherming

Voor mensen met een licht verstandelijke beperking is het lastig om een cliëntondersteuner of ombudspersoon in te schakelen en om bezwaar of beroep in te dienen. Vereenvoudig de procedures rondom rechtsbescherming en –ondersteuning, zodat iedereen toegang heeft tot het recht.

13b Zorg voor veiligheid bij calamiteiten

Langdurige stroomstoringen zijn gevaarlijk voor mensen met beademing. Bij brand kunnen niet alle mensen met een beperking zelfstandig een pand verlaten. Mensen met een auditieve beperking horen geen alarmsignaal of instructies via een noodradio. Opvanglocaties na een calamiteit moeten toegankelijk zijn en geschikt zijn om zorg te kunnen leveren. Zorg in samenspraak met de Veiligheidsregio voor veiligheid voor mensen met een beperking bij calamiteiten.

13c Stimuleer hulpdiensten hun toegankelijkheid te verbeteren

Hulpdiensten hebben niet genoeg kennis of protocollen voor het omgaan met mensen met een beperking. Ambulancediensten zijn onvoldoende bekend met lichamen die niet aan de standaard voldoen. De brandweer weet niet waar individuen wonen die verminderd zelfredzaam zijn. De politie verwacht een handtekening bij een aangifte en naar verhouding zijn mensen met een licht verstandelijke beperking oververtegenwoordigd in de gevangnissen. Stimuleer hulpdiensten om meer te leren over verschillende typen beperkingen en stimuleer ze om hun fysieke, sociale en informatietoegankelijkheid te onderzoeken en te verbeteren waar nodig.